

Zelo človeški, zelo božji (12) – Kar zares šteje

Izziv duhovnega uboštva v življenju sredi sveta.

21. Jan. 2024

Bliža se polnoč. Že nekaj ur je minilo, odkar se je ulični hrup preselil v notranjost mestnih hiš. Sedaj vlada tišina. Slišati je počasne korake mlade Nazarečanke, ki je noseča in se opira na roko svojega moža. Oba skorajda na slepo iščeta hlev, ki jima je bil ponujen kot prenočišče. Vsak

čas bo napočil trenutek, ko bo Bog videl rojstvo svojega Sina na zemlji. On, ki je vseomogočen, se je odločil, da mu bo pripravil prostor skoraj pod milim nebom. »Božja beseda je postala nezmožna govora [...]. Kdo bi to pričakoval? Božič je praznovanje nekega izvirnega Boga, ki spreminja našo logiko in naša pričakovanja [...]. Jezusov božič ne ponuja varne topline ognjišča, ampak božanski trepet, ki pretrese zgodovino.«^[1]

Čeprav se je spomin na betlehemski hlevček sčasoma ustalil med ljudmi kot spomin na prijeten kraj, tudi v gmotnem pogledu, pa najbrž ni bil tako topel, kot si ga predstavljamo. Kaj je Bog hotel doseči s to svojo izbiro, ki jo leto za letom upodabljamo v naših domovih? Tisto noč sta si Jožef in Marija delila zaklad uboštva. Jezusova starša sta bila osvobojena vsega, kar bi moglo zasenčiti resnično bogastvo, ki naj bi ga takrat prejela. Stvarnik, ki bi

lahko izbral katerikoli kraj in vsakršno udobje, izbere pomanjkanje vsega, da bi nam pokazal, kaj resnično šteje.

Kraljestvo ubogih

»Zavarujemo vse razen lepega vremena in ljubezni« – tako je pisalo na vhodu zavarovalnice v nekem mestu s precej spremenljivim vremenom. O tem, kakšno bo vreme, ne moremo odločati, še manj pa lahko jamčimo za ljubezen drugih ljudi. Na svetu ni denarja, ki bi nekoga prisilil k iskreni ljubezni. To je torej dejstvo, ki nas morda lahko nekoliko vznemiri, saj nam ne daje gotovosti, ki smo je vajeni na drugih področjih. Vendar je treba s tem »območjem napake« živeti: želja, da bi imeli vse pod nadzorom, blokira vsak poskus ljubiti in biti ljubljen; onemogoča preprosto, a trdno srečo nekoga, ki svobodno daje in prejema. »Blagor ubogim v duhu, kajti njihovo

je nebeško kraljestvo« (Mt 5,3) – tako začne Jezus svoj govor na gori. Učitelj ponuja srečo, tako zemeljsko kot nebeško, tistim, ki svojo gotovost in bogastvo polagajo v Boga.

Krepost uboštva – kar ni isto kot materialna, gmotna revščina, glede katere nas Cerkev spodbuja, naj jo blažimo – je del kreposti zmernosti; je drža, ki umerja, to je postavlja na pravo mesto naš odnos do dobrin, ki jih je ustvaril Bog. Kdor je ubog v srcu, ima v lasti in uživa stvari, ne da bi one imele v lasti njega; izogiba se temu, da bi svojo gotovost dojemal kot kopičenje dobrin; v sebi zna odkriti tisto težnjo, ki jo ljudje imamo, da bi svoje življenje, morda ne povsem zavedno, gradili tako, kot da bi bila sreča v bistvu odvisna od tega, kar imamo ... In to kljub Jezusovemu svarilu: »Gorje vam, bogataši, kajti svojo tolažbo že imate!« (Lk 6,24).

Po dolгих letih poslušanja in srečevanja z najrazličnejšimi ljudmi je sveti Jožefmarija dejal: »Ko nekdo svojo srečo osredotoča izključno na zemeljske stvari – bil sem priča resničnim tragedijam – sprevrže razumno uporabo le-teh in uniči red, kakršnega je modro določil Stvarnik. Srce takrat ostane žalostno in neizpolnjeno; izgublja se na poteh večnega nezadovoljstva.«^[2] Uboštvo nam pomaga, da se zavemo, kako minljive so mnoge materialne »gotovosti« in kako površinski so določeni trenutki tolažbe, ki se ne dotaknejo globin duše. Uboštvo duha nam slednjič omogoča, da zares uživamo v resničnosti, saj nas poveže s preprostim, z ljudmi, z Bogom: z vsem, kar želi biti zgolj motreno in na ta način poteši naše najgloblje želje.

»Mar ubog v duhu ne pomeni pravzaprav 'človek, odprt za druge', se pravi za Boga in bližnjega?« se je

spraševal sveti Janez Pavel II. med obiskom neke favele v Riu de Janeiru leta 1980. »Ali ni res, da to blagrovanje 'ubogega v duhu' vsebuje obenem opozorilo in obtožbo? [...] 'Gorje vam' – ta beseda zveni strogo in grozeče, zlasti v ustih tega Kristusa, ki je navadno govoril na dobrohoten in krotak način.«^[3]

Res je, greh je izkrivil našo željo po posedovanju, zato se zlahka zgodi, da svoj odnos do ustvarjenih dobrin izmaličimo. Hlepenje po posesti morda še stopnjuje kultura, v kateri je ekonomska vrednost – ki se posledično odraža kot družbeni status ali podoba v očeh drugih – ponekod postala najvišje merilo vrednotenja. Naša kultura nas sili k mišljenju, da sta blaginja in udobje ključ do sreče. Vendar se vsi zavedamo, da se človekovo resnično veselje meri bolj po globini in pristnosti njegovih odnosov z drugimi. To je bogastvo nekoga, ki je ubog v srcu; v primerjavi z njim se

osamljenost tistih, ki živijo obdani z razkošjem, pogosto izkaže kot dramatična revščina.

Harmonija, ki jo vsakdo mora najti

Leto 1968. V okviru nekega intervjuja na temo položaja ženske v družbi zastavi novinarka svetemu Jožefmariju vprašanje o kreposti uboštva; želela bi izvedeti, kako to krepost živeti in jo širiti, izhajajoč iz domačega življenja. Odgovor sloni na zelo jasni predpostavki: »Kdor ne ljubi in ne živi kreposti uboštva nima Kristusovega duha. To velja za vse: tako za puščavnika, ki se umakne v samoto, kot za običajnega kristjana, ki živi sredi družbe.«^[4] To se pravi, ljudje, ki so si navzven zelo različni – denimo nekdo, ki se umakne v puščavo, in nekdo, ki opravlja svoje delo sredi mestnega vrveža –, lahko živijo krepost uboštva v pristnem krščanskem duhu. A medtem ko se zdi, da »puščava« v vseh pogledih

pomeni »uboštvo«, kako je lahko ubog nekdo, ki živi sredi dobrin tega sveta? Po katerem zgledu naj se ravna?

Sveti Jožefmarija v nadaljevanju podrobno razdela to vprašanje. Najprej izpostavi dva vidika v našem odnosu do materialnih stvari: dva na videz nasprotna pola, ki ju je treba uskladiti. Po eni strani je potrebno »resnično uboštvo, stkano iz konkretnih stvari, ki ga je moč zaznati in se ga dotakniti, ki je izpoved vere v Boga, dokaz, da se srce na zadovolji z ustvarjenimi rečmi, ampak teži k Stvarniku«. Na drugi strani pa je kristjanova naravnost, zaradi katere mora biti »le eden izmed bratov ljudi, s katerimi sobiva, se veseli in sodeluje, ki ljubi svet in vse, kar je dobrega na svetu, uporablja vse ustvarjene stvari za reševanje problemov človeškega življenja«. ^[5] S temi besedami je postavljen izziv duhovnega uboštva

sredi sveta: biti nenavezan na stvari in jih obenem ljubiti kot božja darila, ki jih je treba deliti z ljudmi. Toda vprašanje ostaja: katero smer ubrati pri tem prizadevanju?

Če pogledamo Kristusovo življenje, kot nam ga prikazujejo evangeliji, v njem ne vidimo popolne odpovedi zemeljskim dobrinam. Prej kot to opazimo, da jih kot človek skromnega življenjskega položaja, ne bogat ne reven, uporablja na uravnotežen, kreposten in popoln način. Jezusa so v njegovem kraju poznali po tem, da se je preživljal s poklicem, ki ga je opravljal pri svojem očetu (prim. Mt 13,55); imel je dobro suknjo (prim. Jn 19,23); na nekaterih družabnih dogodkih, ki se jih je udeležil, je bila postrežba obilna, tako da so mu očitali, da je požrešnej in pijanec (prim. Mt 11,19); in več premožnih ljudi – Mateja, Zaheja, Jožefa iz Arimateje in druge – je povabil, naj se odprejo

božjemu kraljestvu. Po drugi strani pa je jasna tudi njegova posebna naklonjenost, tako pri vsakodnevnem ravnanju kot pri oznanjevanju, do tistih, ki v gmotnem smislu niso imeli ničesar: revno vdovo postavi kot zgled odnosa do Boga v primerjavi z bogatimi (prim. Lk 21,1-4); spregovori o revnem Lazarju, ki pride v Abrahamovo naročje, medtem ko bogataš, ki je živel poleg njega, ostane zunaj (Lk 16,19-23); jasno pove, da gre lažje »kamela skozi šivankino uho, kakor bogataš pride v božje kraljestvo« (Mt 19,24); svojim učencem svetuje, naj pri svojem poslanstvu ne jemljejo na pot ničesar, kar ni nujno potrebno (prim. Lk 10,4-11); in tudi sam se je rodil v tuji votlini in bo pokopan v grobu nekoga drugega. Jezus živi v prostosti od materialnih vezi in hkrati uživa v ustvarjenih dobrinah. Ne gre za vprašanje ravnotežja, nestabilnega kompromisa med dvema poloma,

temveč za vprašanje harmonije: za lepoto dovršene oblike. In to harmonijo najdemo v Jezusu Kristusu.

Vendar univerzalnih receptov ni: »Doseganje sinteze obeh vidikov je odvisno predvsem od vsakega posameznika, od notranjega življenja, da zna presoditi in najti v vsakem primeru to, kar Bog zahteva od nas. Zato nočem dajati fiksnih pravil.«^[6] Dejansko obstaja nevarnost posploševanja, ko nas zamika možnost, da bi sestavili seznam normativov, zato da bi bili potem zmotno prepričani, da živimo krepostno. Toda tak pristop pozablja na nepogrešljivo vlogo razumnosti, brez katere enostavno ni kreposti. Torej ne gre toliko za to, da bi se ravnali po »teoretičnih pravilih«, temveč »po notranjem glasu, ki nas opozarja, da se vtihotaplja egoizem ali neprimerna udobnost«.^[7] Tisto, kar je pomembno, je ob neki drugi

priložnosti poudaril sveti Jožefmarija, »se ne uresničuje v posedovanju ali pomanjkanju tega ali onega, temveč v ravnanju, ki je skladno z resnico, katere nas uči naša krščanska vera: ustvarjene dobrine so zgolj sredstva«. ^[8] Na primer, glede elegantnega oblačenja je podal nasvet, ki bi lahko veljal tudi za druga področja običajnega življenja: »Oblačiti se moraš v skladu s slogom tvojega stanu, tvojega okolja, tvoje družine, tvojega dela ..., kakor tvoji prijatelji, toda zaradi Boga.« ^[9] Končno pa je velikokrat dajal predloge, ki jih je vsakdo lahko uporabil v svojih lastnih okoliščinah: ne ustvarjajmo si potreb, skrbimo za to, kar imamo, začasno se lahko kaki stvari odrečemo, dajmo drugim najboljše, nevšečnosti sprejemajmo z veseljem, ne pritožujmo se, če nam kaj manjka ... in še mnogo drugih drobnih reči, ki jih lahko kdorkoli odkrije na svoji poti molitve.

Ljubezen do sveta in solidarnost

Sveti Jožefmarija je v različnih obdobjih svojega življenja prestajal gmotno revščino.^[10] Poleg tega se je poskušal držati nekaterih osebnih navad, da bi v sebi ohranjal duha uboštva, vendar jih ni štel kot veljavne za vse vernike Dela. Vrh tega pa se je zavedal, da ga Bog kliče, naj širi duha svetosti sredi sveta, in ne zunaj njega. Zato je bil prepričan – čeprav so nekateri ljudje poklicani k radikalni odpovedi materialnim stvarjem zaradi pričevanja o najvišjem božjem bogastvu –, da je nekaj specifičnega za navadne kristjane to, da uresničujejo »izrecno pričevanje o ljubezni do sveta« in »solidarnosti do soljudi«.^[11]

Poleti 1974 je imel v Limi srečanje z več zakonskimi pari. Ta dogodek je bil presenečenje, saj se je ustanovitelj Opus Dei v dneh pred tem zelo slabo počutil. »Oče, meni je vseč, da moja

družina lahko živi v nekem udobju,« je začel eden od navzočih kot uvod v vprašanje, kako naj v tem kontekstu živi krepost uboštva. »Eno je živeti v nekem udobju, nekaj drugega pa je, če se postavljaš z razkošjem,« je odgovoril sveti Jožefmarija. »Slednje se mi ne zdi v redu, prvo pa je nekaj dobrega. Še več! Imaš dolžnost, da svojim domačim zagotoviš to določeno udobje [...]. Ravnaj kot dober mož, kot dober oče in bodi velikodušen do svoje žene in otrok. In potem se ne postavljaš z razkošjem, stôri kakšno dejanje odrekanja in pomagaj drugim.«^[12] Tu je orisano, kakšna je lahko pot uboštva sredi sveta, z ljubeznijo do dobrin, ki nam jih je dal Bog: velikodušnost brez razkošja; povzročiti si kakšno osebno neprijetnost, da bi se urili v tej kreposti; pomoč tistim, ki jo potrebujejo.

Ob neki drugi priložnosti je sveti Jožefmarija kot zgled omenil neko ženo, ki jo je poznal in je živela krepost uboštva v razmerah brez kakršnihkoli gmotnih težav: »Ta oseba, o kateri vam sedaj govorim, je stanovala v hiši, ki je bila last njene rodovine, vendar zase ni porabila niti dve pezeti na dan. Nasprotno pa je zelo dobro plačevala služinčad, preostanek denarja pa je namenila pomoči potrebnim, medtem ko je sama živela prikrajšanja vseh vrst. Tej ženski ni manjkalo tistih dobrin, po katerih mnogi hrepenijo, toda ona je bila osebno uboga, z veliko mrtvičenja, popolnoma nenavezana na vse.«^[13]

Krepost uboštva, ki se udejjanja v življenju sredi današnjih mest, pomeni tudi dejavno skrb za tiste, ki so v gmotni stiski. »Molitev k Bogu ter solidarnost z revnimi in trpečimi sta neločljivi,« pravi papež Frančišek. »Da bi obhajali bogočastje na

Gospodu všečen način, je potrebno priznati, da vsak človek, tudi najbolj obubožan in preziran, nosi v sebi božjo podobo [...]. Srečanje s človekom, ki trpi revščino, nas vselej izzove in nas postavlja pred vprašanje. Kako bi lahko pomagali odpraviti ali vsaj ublažiti njegovo odrinjenost na rob družbe in njegovo trpljenje? Kako mu lahko pomagamo v njegovem duhovnem uboštvi?«^[14]_____

Ta vprašanja so še posebej izziv za kristjane, ki želijo prinašati Kristusa v strokovna okolja, kjer je mogoče ogromno storiti za pomoč drugim. Zato je sveti Jožefmarija vztrajal pri tem, da »smo se dolžni truditi, da bi bilo na svetu vsak dan manj revnih ljudi [...]. Bogastvo je plod dela, otroci moji, strokovnosti, poklicnega usposabljanja, in Opus Dei temelji na delu.«^[15]_____

* * *

»Vse, kar ste zapustili, naj se vam zdi malenkostno v primeri s tem, kar boste prejeli,«^[16] pravi sv. Terezija Velika. Krepost uboštva nam omogoča, da smo srečni v vseh okoliščinah, tudi če nam primanjkuje najnujnejših stvari. Biti ubog v duhu pomeni, da ne polagamo zaupanja v dobrine, ki jih lahko nadzorujemo, ampak v Boga, in po Njem v druge. »Svobodni za ljubezen: to je smisel našega duha uboštva, skromnosti in nenavezanosti.«^[17] Vstopiti v ta prostor svobode, v katerem nam je mar le za tisto edino, kar je potrebno (prim. Lk 10,42), kar zares šteje, pomeni izvoliti si najboljši del, ki nam ne bo odvzet.

^[1] Frančišek, Avdienza, 19. 12. 2018.

^[2] Sv. Jožefmarija, *Božji prijatelji*, št. 118.

[3] Sv. Janez Pavel II., Govor, 2. 7. 1980.

[4] Sv. Jožefmarija, *Pogovori*, št. 110.

[5] Prav tam.

[6] Prav tam.

[7] Prav tam, št. 111.

[8] Sv. Jožefmarija, *Božji prijatelji*, št. 118.

[9] Prav tam, št. 122.

[10] Kot tipičen primer lahko omenimo propad očetovega podjetja, ko je on še odraščal, silno težka leta španske državljanske vojne ter gmotne težave, ko je prišel v Rim.

[11] Sv. Jožefmarija, *Pogovori*, št. 110.

[12] Sv. Jožefmarija, Zapiski z družinskega srečanja, 25. 7. 1974.

^[13] Sv. Jožefmarija, *Božji prijatelji*, št. 123.

^[14] Frančišek, Sporočilo, 15. 11. 2020.

^[15] Sv. Jožefmarija, Zapiski z družinskega srečanja, 24. 4. 1967.

^[16] Prim. sv. Terezija Avilska, *Pot popolnosti*, 33, 1.

^[17] Fernando Ocáriz, Pastirsko pismo, 14. 2. 2017, št. 8.

Andrés Cárdenas M.

pdf | document generated
automatically from [https://opusdei.org/
sl-si/article/zelo-cloveski-zelo-bozji-12-
kar-zares-steje/](https://opusdei.org/sl-si/article/zelo-cloveski-zelo-bozji-12-kar-zares-steje/) (9. Mar. 2026)